

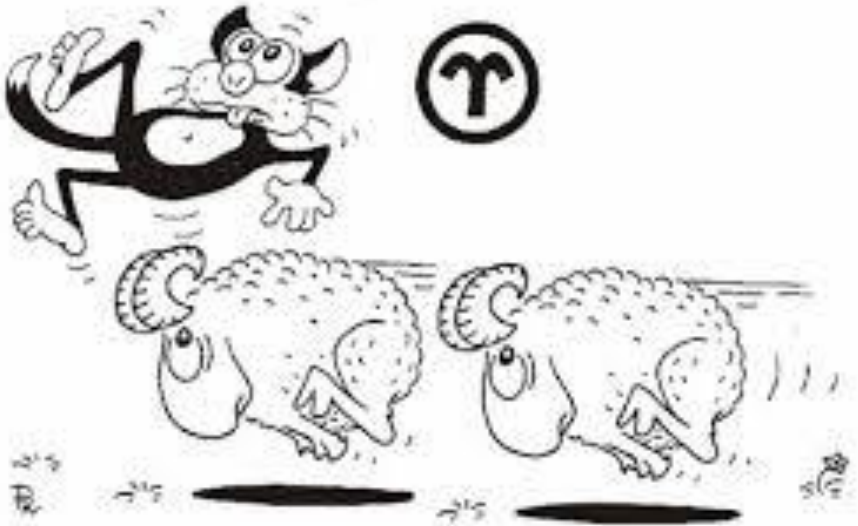
rosa mystica

ČASOPIS PRO DUCHOVNÍ ŽIVOT

Ročník XXVIII., číslo 4.

duben 2022

Obsah: K.Bochořák,Mezi lidmi, Profily svatosti, J.Deml,Jeskyně, TB,Řdo hlásá růženec, L.Leloir OSB, Nezbytnost askeze, Brněnská akademie duchovního života ctih.Patrika Kužely, Zd.Řezníček Devatero zpěvů vladaři zítků

+++

MEZI LIDMI

NA VŠECKO SE MĚ PTAJÍ,
NA VĚK, NA STAROSTI,
JENOM NE NA VÁS.

JAKO BY TEN, NA KTERÉM MÁ RADOST ZÁVISÍ,
NEBYL.

TO PSA SPÍŠ ZAJÍMÁ.

NANEJVÝŠ ŘEKNE SEČTĚLÁ PANÍ:
KAŽDÝ MÁ NĚCO.
ALE TO CVRLIKANÍ I VRABCI, I VRABCI.

ÚSTA UŽ CUKAJÍ SE, ABYCH ZAČAL SÁM,
A NÁHLE SE BOJÍM.
MARNĚ SE MÉ OČI V OHEŇ MĚNÍ,
NIC NEVYČTOU Z NICH.

CHTĚLI BY JEN BÁSNĚ, KAŽDOU JINOU.
Klement Bochořák, Staronové básně

+++

PROFILY SVATOSTI

Otec Tomáš: Otče Jiří, myslel jste to vážně, že Římané upravovali zákonem dokonce také záhrobní život člověka?

Otec Jiří Maria Veselý OP: Zajisté. Pokud jde o mrtvého, jeho tělo zůstává posvátnou věcí. Hrob je posvátné místo, jeho zhanobení je nactiutrhání, znesvěcení, a tím i svatokrádež a vyžaduje trest. To vše bylo řízeno zákony, které se týkaly pohřbívání a náhrobků. Tyto zákony byly přísně kontrolovány státem, jehož zastupoval Velekněz - Pontifex Maximus. První zákon sahá do r. 451 př. Kr.

Jde o jeden ze zákonů ve XII. deskách, vyhlášený poslancem lidu. Byl to vítězný závěr boje mezi aristokracií a lidem. Tento zákon zůstal základem všech pozdějších římských předpisů: Mrtvý člověk ať není pohřbíván ani spalován ve městě /in urbe/, tedy uvnitř hradeb města.

Slovo „urbs“ je etruského původu. Také jméno Roma pochází od etruštiny - řeka. Patrně mělo vyjádřit „město řeky, říční, vybudované u řeky, tj. u Tibery.

Tak je i v Chorvatsku Rijeka, podobně je i případ hlavního města Velké Moravy, které staré prameny označují za „město Moravanů“ nebo „velké město“, staroslověnsky Veligrad, dnes Velehrad. Moravou se tehdy rozuměla řeka, celé území podél řeky i město na této řece. Řím zřejmě není odvozen od Romula, ale naopak Řím byl před Romulem. Rovněž nepochází ani od etruského rodu Rumů. Město na místě Říma bylo obydleno už v období neolitu. V druhém tisíciletí př. Kr. zde žili středozeští Liguřané. První hradby na Palatinu pocházejí z VIII.st.př.Kr. a pověst je přičítá Romulovi. Druhé hradby se rozšířily zanedlouho poté a zahrnuly Capitolium a Forum Romanum /opevnění a trh/. Servius Tullius /575-535 př.Kr./ rozdělil Řím do čtyř obvodů a ohradil je zdi..

Třetí hradby navázaly na Serviánskou zeď a dokončily ji po r. 390 př. Kr. po galském požáru.

Čtvrté zdi sahají k Augustovi, který rozdělil Řím do čtrnácti obvodů, umístil tam stráž, městskou policii a službu, opravil a doplnil kanalizaci, vodovody, mosty, ulice a chrámy.

Území dnešního Vatikánu bylo vždy mimo hradby, na předměstí.

„Vypleněním Říma“, které provedl Alarich r. 410 po Kr. začal úpadek velkoleposti města, avšak nad ní se pozvedá nezměrná duchovní síla z hrodek křesťanských mučedníků, mezi nimi i z hrobu Petrova. Řím jak politicko-právnícko-vojenské středisko světové římské říše postoupí své místo a své poslání Římu jako sídlu Petrovu, tj. prvnímu biskupovi církve Kristovy a prvnímu apoštolovi všech národů,

Pavlovi. Nebyli to však jen barbari, kdo porazil starověký Řím, „spíše se od něho vzdaluje sám život.“

V Římě se tedy konaly pohřby mimo město, na přilehlých polích před hradbami nebo mezi nimi.

Byly však výjimky, jako hrobky na římském Fóru vznikly před rokem 451; spálení Julia Caesara na fóru v r. 44 bylo povoleno senátem, aby nenastaly nepokoje; Traianovy ostatky, popel byl uloženy r.117 uloženy pod sloup Traianova fóra, což byla výsada povolená senátem, atd.,

Také hebrejský zákon předpísal: Těla zvířat, jejichž krev byla vnesena do chrámového místa prostřednictvím velekněze jako oběť za hřích, ať jsou spálena vně tábora. Proto také Ježíš trpěl za branou, když měl svou krví posvětit lid.

Vyjděme mu tedy vstříc mimo tábor a nesme s ním jeho potupu: ve skutečnosti tady nemáme své trvalé město, ale hledáme to budoucí... /Žid 13, 11-14/.

Z téhož důvodu musely být mimo město také hroby římských mučedníků /i Petra a Pavla/ a rovněž baziliky „ad corpus“. Odůvodnění tohoto zákona nebylo jen zdravotní, ale spíše náboženské. Hradební zdi sloužily nejen k obraně proti nepříteli, nýbrž také označovaly hranice ochrany božstev určených pro živé /pomerium/. Uchovávat ve městě mrtvolu, která patřila božstvům světa mrtvých, mohlo urazit božstva chránící dům živých.

Výrazy „neve sepelito neve urito“ vyjadřují dva různé způsoby římského pohřbívání: **do země a ohněm**. Obojího se užívalo ve **Středozeří** u všech národů. V **Egyptě** byli bohatí pohřbíváni /po nabalzamování - mumifikaci/, kdežto chudí byli spalováni.

V **Řecku** a u **Etrusků** /viz Tarquinia, Červeteri, Norcia atd./ byly běžné oba způsoby.

V Římě zpočátku převažovalo pohřbívání do země, pak se přešlo na spalování, ale ke konci 2. stol. po Kr. nastal návrat k pohřbívání do země.

Plinius Starší /+ 79 po Kr./ píše, že staré předpisy neschvalovaly spálení, mrtví se ukládali do země /Hist. Nat., VII, 44/ - Minutius Felix ke konci 2. století po Kr. připisuje křesťanství přechod od spalování ke pohřbívání do země. Bylo to inspirováno úctou k Duchu Svatému, jehož chrámem se stává pokřtěné tělo. Cecilius potvrzuje, že křesťané „se hrozí hranice a odmítají spalování.“ Snad právě proto, byli křesťané někdy odsuzováni k upálení zaživa. /Octavius, 11,37/ Otec Tomáš: **Jak se však ospravedlní středověké „křesťanské“ hranice pro bloudící?**

Otec Veselý: Přechod od spalování k pohřbívání ke konci 2.stol, v Římě mohl záviset na jistých pohanských pověrách, v nichž se také věřilo v posmrtný život. Byly tu např.mysterické pověry, jako kult Isidin, Kybelin, Mitrův atd. Nebo to bylo způsobeno i hospodářským zlepšením, které umožňovalo většímu počtu občanů stavět četné a drahé pomníky /mauzolea, např. pod basilikou sv.Petra, atd.

Při spalování byly tělesné pozůstatky položeny na hranici, jež měla tvar dřevěné pyramidy; ale spálení nebylo nikdy úplné, takže zůstávaly zvláště zbytky větších kostí. Proto bývaly na urnách nápisy: „Ossa et cineres“- kosti a popel, což přešlo i na ostatky mučedníků a svatých vůbec.

Urny pak byly umístěovány do malých výklenků ve stěnách pomníků. Řady výklenků se nazývaly „columbaria“ /holubníky?/. K zachování kostí a popela byla mrtvola zahalena do nehořlavé „tuniky“ např. z azbestu /vláknitý kámen/, z níž pak byly spálené ostatky vyňaty a vloženy do urny. Bez „tuniky“by se mohly smísit s popelem ze dřeva. Taková tunika byla nalezena např. na vatikánském hřbitově.

Pro pohřbení bylo mrtvé tělo „vyprázdněno“ a naplněno vonnými bylinami; vnitřnosti se spalovaly. Pak byl mrtvý zavinut do rozloženého plátna nebo do rubáše /“sindone“/, a potom sepnutého sponami /fibulae/. Jednu podobnou zlatou sponu jsme našli ve Formii, v hrobě číslo 48 /mladá plavovlasá žena/. Jakost a množství vybavení záviselo na bohatství a zvyklostech. Mrtvola byla uložena buď do hrobu, nebo do výklenku ve stěně /loculus/ nebo do sarkofágu. Mrtvý byl někdy pokryt vrstvou vápna; často se přidávaly malé amforky s vonnými látkami. Takové pohanské obyčeje zůstaly dlouho zakořeněny i mezi křesťany, což zaznamenává sv. Augustin v Dějinách Církve)

Pro každý pohřeb se vyžadovaly tři věci: **povolení**, jež uděloval nejvyšší pontifex, **místo**, a **titulus**, tj. jméno, které ponese pomník. V povolení byly stanoveny také tvary a rozměry pomníku. Titulus označoval majitele pohřbeného v hrobce;

Tři uvedené věci se stávaly zákonem pouze od okamžiku pohřbu; posvěcovaly místo a potvrzovaly práva. Osoba, místo a věc mohly být posvátné, totiž vyhrazeny božstvům a jejich uctívání (např. Jupiterův chrám na kapitolu, jeho kněží a zvířata určená k oběti).

Za znesvěcení hrobu mohla občanská moc uložit za trest práci v dolech. Znesvěcení hrobu je hodnoceno jako svatokrádež, již trestá i božstvo. Od okamžiku pohřbení je místo nejen posvátné a náboženské, ale také „extra commercium“, vyňaté ze světského použití, tozn. neprodejně. (Z rozmluv s otcem J.M. Veselým OP zapsal Tomáš Bahounek OP)

Jakub Deml **JESKYNĚ**

ANI SE NENADÁŠ A VEDLE TEBE STOJÍ
ČLOVĚK DOCELA KLIDNÝ.
JEHO POHLED HOJÍ.

NĚKOLIK TAKOVÝCH DNÍ
DUŠI I TĚLO ZMUČÍ.
LEHNI A SNI !

ZAVŘEŠ-LI OČI,
NIKDO Z LIDÍ
JESKYŇ TVÉ TOUHY NEUVIDÍ.

JENOM JÁ SÁM
JEDENKRÁT JSEM TAM ZABLOUDIL,
ODTUD JI ZNÁM:

SKALISKA BOK
JAKO RÁNA OTVÍRÁ SE.
JEDINÝ KROK..

TICHO A TMA, NA POČÁTKU SVĚTA,
KDYŽ PŘICHÁZEL BŮH ČINIT VĚCI DOBRÉ.
PO ZLÝCH JE VĚTA:

ON JE ZDE, VĚČNĚ ČEKAJÍCÍ, A V JEHO DLANÍCH,

VŠIMNEŠ-LI SI BLÍŽE, JAKO NA HLAVÁCH LILIJÍ,
SVĚTLO JE NA NICH!

NEMUSÍŠ ANI PROMLUVIT, SEDNI NA TENTO KRYSTAL
U JEHO PODNOŽÍ, ODLOŽ SVOU HŮL
I SVŮJ BOL A UVIDÍŠ,
CO UŽ TI DAL A CO SCHYSTAL.

KRÁTKÝ JE ŽIVOTA SEN,
ALE TEN DEN,
KDY BEZE SVĚDKŮ
STANULA PŘED TEBOU LÁSKA
NAHÁ A ČISTÁ A V PRAVICI NŮŽ,
MLUVILA MLČKY: „OVEČKA OBĚTNÍ JSEM,
TOBĚ MNE POSÍLÁ BŮH A JSEM RÉVA
OVĚŠENÁ SLADKOSTÍ HROZNŮ,
JE V NICH MÁ KREV, PRUDKOST SLUNCE, ŠEPOT ROSY
KDYŽ ZA NOCÍ HVĚZDNÝCH NA KVĚTY PADÁ:
SLUŽ SI JEN SLUŽ!“ —
NUŽE TEN DEN..?
JAKUB DEML, JESKYNĚ, ŠLÉPĚJE XX.

+++

KDO HLÁSÁ RŮŽENEC

Dominikánský řád má svůj cíl, své poslání v Církvi, svůj veliký úkol: **spásu duší.**

K tomu, aby tohoto cíle snáze dosáhl, mu Boží prozřetelnost svěřila dva poklady: růženec a nauku svatého Tomáše.

Co kdyby někdo chtěl daný úkol rozdělovat tak, že by růženec považoval za něco, co je snad jen pro prostáčky, kdežto nauka svatého Tomáše jen pro několik vybraných jedinců? Hrubý omyl!

Největší učenci, nejslavnější profesori a spisovatelé našeho řádu vždy rádi sahalí po růženci. Stačí připomenout blahoslaveného Hyacinta-Maria Cormiera OP. A naopak, zase svatý Tomáš má co říci každému, třebaže nebude mnoho těch, kdo se s jeho naukou důkladně seznámí.

Církev svatá svěruje růženec především dominikánům. Růžencová bratrstva, zřízená generálem řádu, sdružují přes tři milióny členů. Stanovy říkají: Ať dominikánské rodiny mají ve zvláštní úctě růženec. Tento vznešený způsob modlitby vede k nazírání na tajemství spásy, v něm se svatá Panna důvěrně spojuje s dílem svého Syna.

Tak se Boží lid má modlit růženec hlavně s dominikány, pro něž je tato modlitba samozřejmou povinností.

Avšak modlíš se růženec opravdu dobře? I tomu se musíš učit. Snaž dívat na růžencová tajemství asi tak, jako se děti dívají na obrázky! Najdeš tu pokaždé něco nového.

Dnes nechybí návody k modlitbě růžence, a hledají se nové cesty a způsoby

Nechybí ani různé námitky proti modlitbě svatého růžence, ani jeho obhajoby. Nezdržuj se s nimi! Stačí ti poselství a výzva Panny Marie v Lurdech a ve Fatimě. Stačí ti několik prostých rad.

Zřejmě by bylo dobré nadělat si zásoby; totiž dobře prorozjímat jednotlivá tajemství, a třeba se pak vracet ke stejným myšlenkám prostě, nenuceně. Máme k tomu prostředky. Probrat si dobře tato různá rozjímání o růžencových tajemstvích a vybrat si z nich to, co nejlépe odpovídá tvým potřebám. Ovšem také to si musíš pečlivě prorozjímat, uvážit docela osobně a jednoduše, třeba i s pomocí prosté otázky: Jak se podle toho zařídím?

Nejlepší je brát si růžencová tajemství přímo z evangelia. Nemusí ti ale vyhovovat tento prostý způsob. Tak si při růženci s Pannou Marií prorozjímej bohatství, které ti denně poskytuje liturgie.

Růženec je ti školou ctností a Panna Maria je v něm tvou učitelkou. Vede tě ke Kristu. Růženec můžeš brát i jako nějaké kázání Panny Marie. Panna Maria ti v něm říká to, co pro tebe považuje za nejpotřebnější.

Zdá se, že každý řád má svůj pohled na Pannu Marii. Pro dominikánský řád je Panna Maria Trůnem moudrosti. Při růženci se stále učíš ve škole Panny Marie.

Chápej růženec jako školu a modlitbu těch, kdo jsou tiší a pokorní. Skutečně, pýcha se mu brání a staví se proti němu.

Je to pěšinka duší, které pod vedením Panny Marie krok za krokem nalézají Krista. Ježíš je při růženci vždy středem a cílem. Růženec je přizpůsoben základním okamžikům tvého života. Jsou to:

radost - bolest - sláva

povolání - zkouška - vítězství

rozhodnutí - odpovědnost - hrdinství.

Přítom si oživ i svůj duchovní růst! Růženec stále znovu připomíná stejná tajemství, abys do nich stále lépe vnikal. Přehled růžencových tajemství:

Radostná tajemství jsou nejen tajemstvím Vtělení a Narození, ale i tajemstvím Kristova dětství, jeho skrytého života, jeho prací, jeho mlčení až do třiceti let. Zaměř se při nich na víru a poslušnost Panny Marie a na její první bolesti spojené s radostí! Zkus se tu učit hledat Boha! Usiluj o duchovní dětství, o skrytý život v práci, v modlitbě, v usebranosti!

Bolestná tajemství jsou tajemství osamělosti, pronásledování, pomluvy, posměchu, opuštěnosti a zrady, bolesti a smrti, kterou Ježíš podstupuje s heroickou láskou pro tvou spásu. Sleduj při nich lásku Panny Marie, která vše přijímá, trpí, obětuje se v radosti, že přispívá k vykoupení lidstva.

Uč se tu víře pro dobu zkoušek, lásce za nejkřutějších bolestí, naději v době vyhnanství! Tato tajemství ti posilují touhu, abys i ty měl účast na vykoupení oběti, přijímáním kříže, spojením s Ukřižovaným na cestě lásky.

Slavná tajemství jsou nejen tajemstvími Kristova Zmrtvýchvstání, Nanebevstoupení, kralování a Seslání Ducha svatého, nýbrž si při nich připomeň také Kristovo působení v dějinách, jeho život ve tvé duši, Církev bojující v tomto světě i slávu svatých.

Panna Maria je první z těchto vyvolených, která vítězí nad zlem a smrtí. Uč se tu víře, naději, lásce, vytrvalosti až do konce! Připomínej si ti svůj život milosti - touhu žít s Církví a pracovat pro ni.

Jak bohatý je to program! Jak málo se s ním shoduje tvá netečnost a lhostejnost!

Vše za pomoci Panny Marie s učenlivostí a oddaností k Marii !

Láska je vynalézavá ! Vede tě jasnozřivě k rozlišení poznání znamení naší doby. Vytyčuje ti pole působnosti pro uplatnění naší víry. Ukazuje ti ty, kdo potřebují tvou modlitbu, přímluvu a pomoc. Vede tě, abys tam, kde je toho nejvíce zapotřebí, opravdu pomohl.

Růženec tě uvádí do tajemství víry - ale ne odtaziť, nýbrž s veškerou určitostí. Zaměřuje tě k podstatnému: k vykupitelskému Vtělení v jeho třech velkých obdobích. Díky své prostotě a jednoduchosti se obrací k tobě, ať jsi starý nebo mladý, ať máš jakékoli postavení, ať jsi jakékoli národnosti.

Objasňuje úkol Panny Marie v plánu spásy. Učí tě s postojí důvěry a lásky k Panně Marii, pozorné k tvým potřebám. Učí tě rozjímat o tajemstvích života Páně tak, aby se staly tvou vnitřní zkušeností. Snaž se, aby se ti růženec stal školou rozjímavé modlitby!

Nech se růžencem přivést k biblickému hlásání! Dej se nejen poučit, ale také obrátit! - Připomíná, že příchod Krista na zem dává smysl tvému životu a naší smrti. Upevňuje ti naději ve Zmrtvýchvstání.

Je to modlitba malých a pokorných. Copak mezi ně nepatíš? Růženec tě učí modlitbě a křesťanskému životu. Dává proniknout Božím slovu do tvého života a poskytuje ti dokonalé vzory v životě Ježíšově a Mariině. Působí, že k tobě Boží slovo přichází nikoli kusým a nesouvislým způsobem, ale jako souhrnný celek, zkrátka soustavně. Tak tě vede k ucelenému a soustavnému růstu ve tvém křesťanském životním názoru.

Je to modlitba rozjímavá, avšak současně také modlitba chvály i prosby.

Někteří bratři dnes hledají nové způsoby modlitby posvátného růžence, touží po novém vyjádření, zatímco jiní více pečují o věrnost tradici. Taková různost není na škodu. Takové setkávání různých způsobů je zdravé a užitečné, pokud se ovšem děje ve vzájemné důvěře.

Růženec prostě, ale opravdově, živě představuje celek tajemství spásy.

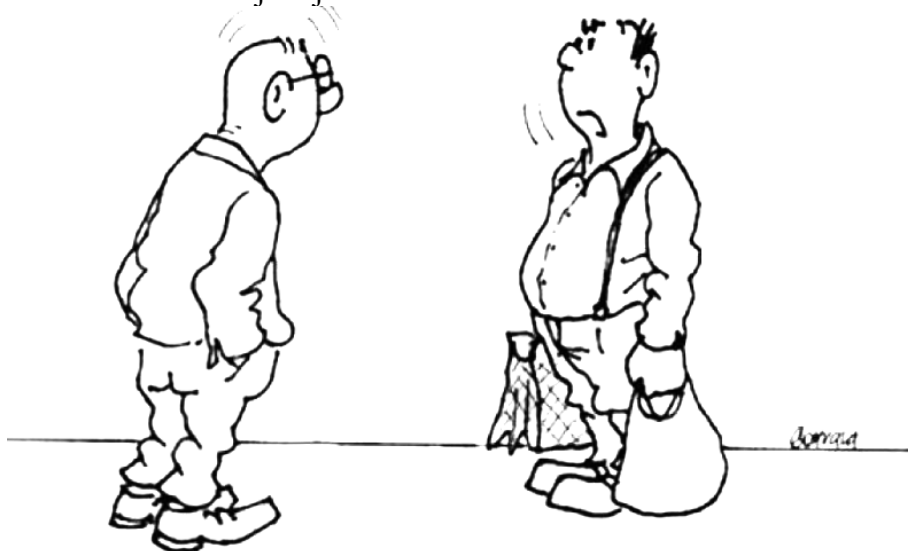
Růženec je úzce spojen s biblickou obnovou. Je to modlitba vpravdě evangelijní. Vede k rozjímání o Písmu svatém. vyžaduje nejen pokornou mariánskou úctu, ale i vážné biblické vzdělání.

Růženec je školou křesťanského života a modlitby. Vychovává k životu víry. Rozjímáním o tajemstvích života Ježíše a Marie zapouští kořeny do srdce Božích dětí. Díky jednoduchosti své metody mluví přímo k srdci lidí prostých. Spojuje s prameny.

Růženec je škola otevřená duším nejprostším. Nenásilně je uvádí na cestu rozjímání a modlitby srdce. Je to škola vnitřního života.

Růžencový apoštolát se má obracet k současnému světu. Nesmí se oddělovat od skutečného života, od nadějí, a obav i radostí, od zápasů současné doby.

Tradice z nás dělá dědice poslání, které Panna Maria svěřila svatému Otcí Dominikovi: Jdi a hlásej můj růženec! Tomáš B.OP

TO MY JSME TAKOVÁ DIGITÁLNÍ RODINA. MANŽELKA
JE JEDNIČKA A JSEM NULA.

POUŠŤ A SPOLEČENSTVÍ

Dom Leloir nám v díle „**Poušť a společenství**“ připomíná, že otcové pouště si v otázkách modlitby nedělali iluze, věděli o jejich těžkostech, stavu vyprahlosti, o překážkách, které je nutné překonat, aby od ní neutekli, zároveň ale byli přesvědčeni o její účinnosti. Když se Agathona tázali, která „ctnost vyžaduje nejvíc námahy“, odpověděl bez zaváhání: „Nic není namáhavější než modlitba. Zatímco u každé jiné ctnosti existují chvíle uvolnění, modlitba až do posledního vydechnutí nepovoluje žádné. Jakmile se chce člověk modlit k Bohu, přiběhnou démoni, aby ho zastavili. Vědí totiž, že nic tak nebrání jejich působení jako modlitba přednesená Bohu, nám přináší dobro, je oslabuje.“ Je-li modlitba všemocná, je rovněž nesmírně náročná. Theodóros Enatský říká bez obalu, že kdyby měl Bůh brát zřetel na naši vlašnost a roztržitost v modlitbě, nemohli bychom být spaseni, takovou nám dělají ostudu. Naděje v milosrdenství Boží navzdory našim nedbalostem nás ale nemá svádět k tomu, abychom si jich nevšíмали. Evagrius nás naopak vybízí, abychom „neohroženě očekávali ďábla, který v době modlitby zničehonic přijde, usadí se nám na ramenou a na krku, bude nám třít uši a šimrat pod nosem“. Důvod zapřísáhlého démonova nepřátelství vůči modlitbě je prostý: modlitba je totiž činem pokory a klanění, a ďáblovým hříchem, v němž setrvává, je právě odmítnutí klanět se. Proto činí vše, aby v modlitbě zabránil. Když jsou na modlitbách, snaží se jim modlitbu překazit - podněcuje je ke spánku, vyvolává v jejich představách úplně jiné obrazy nebo činí modlitbu fyzicky či psychicky velmi bolestivou.

Mikuláš z Flůe prý jednou řekl, že k modlitbě je třeba přistupovat jako k zápasu a zároveň jako k tanci. Tak uvažovali již otcové pouště: modlitba pro ně byla radostí, ale také bojem proti démonovi. Záminek k opomenutí a hlavně ke zkrácení modlitby bylo v každé době dost. V dnešní době rád především démon přepracovanosti, ať už skutečné, nebo zdánlivé, nebo naopak démon „obavy z přepracovanosti“ u těch, kdo se neustále strachují, že překročí hranice svých sil. Těžkosti v modlitbě zaznamenáváme odjakživa, a i když jsou u většiny z nás - laiků i mnichů - skutečné, lze je překonat s pomocí pokorné vytrvalosti a trpělivého očekávání Boha, je to boj s nepozorností, akédií, nudou, znechucením a trýznivými nocemi. Vždy také docházelo k přesvědčivým a výmluvným pokusům ospravedlnit naši ubohost. Ty nás svádí k tomu, abychom dali přednost méně jednotvárným úkonům před činností, která vyžaduje mnoho odříkání a víry. Bláznivý svět s jeho pekelnými kousky nám naše odříkání usnadní.

Mezinárodní napětí jako obnovitelný zdroj energie?
A potřeboval by ještě někdo plyn?

+++

NEZBYTNOST ASKEZE

Dom Leloir uvádí: Apoštolští otcové zřídka užívali místo slova asketa výraz atlet. V arménských knihách otců je poustevník často představován jako zápasník. Termín asketa není biblický. Představa atleta, zápasníka či běžce byla naproti tomu zdůrazňována a oceňována svatým Pavlem: „Nevíte snad, že ti, kdo běží na závodní dráze, běží sice všichni, ale jen jeden dostane cenu? Běžte tak, abyste ji získali. Každý závodník se podrobuje všestranné kázni. Oni to podstupují pro pomíjitelný věnec, my však pro věnec nepomíjitelný. Já tedy běžím ne jako bez cíle; bojuji ne tak, jako bych dával rány do prázdna“. Na sklonku svého života říkal Pavel znovu: „Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokončil.“

Ani otcové pouště nesouhlasili s představou atleta nezasvěceného do metod a nebezpečí duchovního zápasu. Na bratrovu otázku: „Jak budu spasen?“ Stařec odpověděl: „...Atlet bojuje a zápasí, stejně tak mnich, když je napaden špatnými myšlenkami, vztahuje k nebi ruce ve tvaru kříže, křičí k Bohu. Když atlet bojuje, je nahý, pomazaný olejem a poučený svým učitelem, jak má zápasit. Protivník přijde a snaží se na něho hodit písek, aby ho mohl snáze uchopit. Uvědom si, mnichu, že pro tebe platí totéž. Bůh je náš pán, to on nám dává vítězství, dosahuje ho s námi. My jsme bojovníci, satan je náš protivník a písek, to jsou

věci tohoto světa. Nepoznáváš nepřítelovy léčky? Zbav se hmoty a zvítězíš. Když je duch zatěžován dechem hmoty, nemůže už do sebe přijímat svaté a nehmotné slovo Boží. Poznej sám sebe, mnichu, získej pokoru a nikdy nepadneš.“

„Svatí,“ říká jeden výrok, „se unavili zde na zemi jako atlet (dychtící) po odpočinku, po odpočinku od starostí tohoto světa.“ Zde můžeme uvést některé myšlenky Izáka Syrského: „Cesta k Bohu je každodenní kříž. Nikdo nemůže vystoupit do nebe pohodlnou cestou. Víme, kam tato cesta vede.“ „Svatý Duch utíká před pohodlím. Jak říkali svatí Otcové: Boží Duch nepřebývá v těle rozměklém pohodlím.“ Ovšem lidé světa smýšlí jinak.../pokr.)

+++

LETOS UŽ KANDIDOVAT NEBUDU.

KORYTO JE PRAZDNÝ.

+++

CO JE TO ASKEZE - JEJÍ DVĚ STRÁNKY

Zřeknutí se „pokušení dávat volný průběh sobeckým sklonům“ a osobní volba „morální a duchovní disciplíny“. To se skvěle hodí k naší odpovědi. Askeze totiž obsahuje dva zásadní prvky, jeden záporný, druhý příznivý. Záporným prvkem je snaha o potlačení našich nezřízených sklonů: člověk se snaží být kapitánem své duše, řídit střídavý příliv a odliv pudů, které se v něm

boří. „Hlad, žízeň a chudoba,“ říká jeden výrok, „nenechávají našemu duchu možnost špatných myšlenek.“ Dodejme hned, že se jedná o hlad, žízeň a chudobu umírněné a snesitelné, nepřekračující lidské síly, jinak by naopak naše vášně ještě více dráždily. Asketa se chce očistit a zároveň osvobodit. Někdo rád zužuje předmět askeze na oblast smyslů: potřebu rozmnožování prostřednictvím pohlavního styku, nevázanost očí a uší, ukojení tužeb v jídle, pití, spánku, pohodlí a přepychu. Ale ve skutečnosti je oblast našich nezřízených sklonoň, a tedy i askeze, daleko širší, neboť jde také o potlačení sobectví, výbojnosti, pýchy ve všech formách (marnivosti, ctižádosti atd.), žárlivosti, stranění, vznětlivosti, neklidu, akédie...

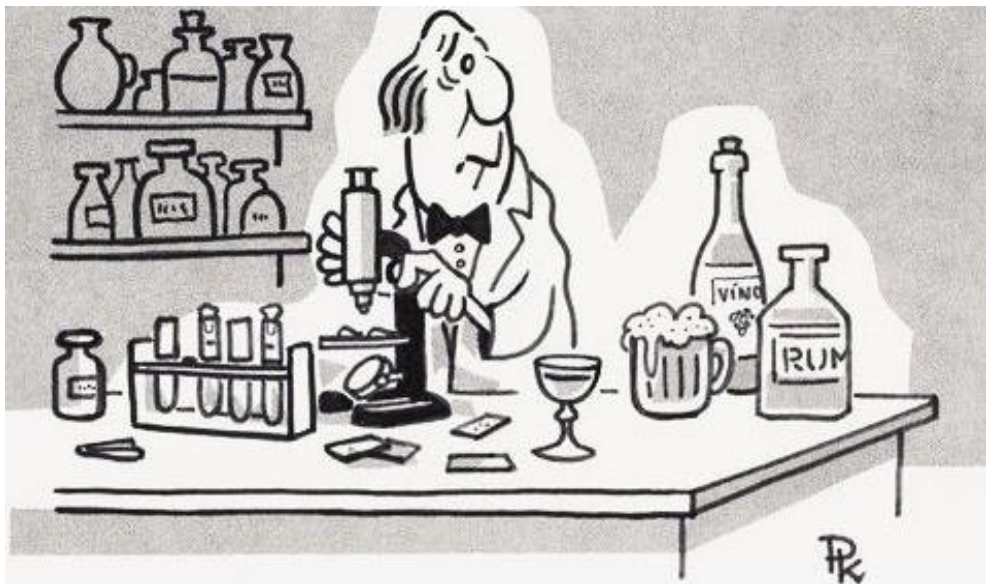
Podle některých autorů by měla askeze potlačit všechny výše zmíněné sklony a pudy, naprosto je nebrat v úvahu, zcela je vyhladit, raději než vychovávat, hledět na ně s apriorní nedůvěrou a odsudkem. Nelze popřít, že se takový myšlenkový proud v dějinách křesťanství objevil, avšak církev ho nikdy nepřijala. Odmítačství, hlásané Tatianem, jenž zakazoval manželství a požívání masa a vína, se na Blízkém východě . až . století těšil velké oblibě, církev ho však zavrhl. Nikdy totiž nezapomněla na slova z Geneze: „Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré,“ ani na prohlášení z doby těsně předkřesťanské v knize Moudrosti „Všchno,... čemu dal na světě vzniknout, určil ke spáse, není v tom smrtící jed.“ Tělo, nástroj duše, je dobré a pozemské statky, třebaže dvousečné povahy, podporují, jsou-li užívány podle Božího zákona, zrod a rozvoj pravého duchovního života. Manželství stanovené Bohem stojící na vzájemném darování duše a těla, zůstává „velkým tajemstvím“. Tváří v tvář bohatství, které nám svět a život nabízí, je nezbytné usilovat o jistý odstup od nich, ale zároveň i o rozkvět. O odstup, aby se z věcí nestala chapadla, která odvrací křehké bytosti, kterými jsme, od toho zásadního. O rozkvět, protože jako odraz Boží dokonalosti vedou k Bohu všechna čistá srdce, která na ně pohlížejí Božíma očima.

Je proto nutné odmítnout každé vymezení askeze, která by ji představovala manichejským způsobem, v radikálním rozporu s nejhlubšími sklony přirozenosti. Křesťanský asketa nechce zabíjet, ale vládnout, tzn. užívat, těžit, ba rozvíjet nejvzpornější sklony naší povahy, tedy poté, co je vychoval a ukáznil. Jeden mnich řekl jednomu Starci z egyptské pouště: „Už se nestarám o své tělo, nemyji si nohy, stal jsem se tak jakýmsi křovím, mořskou chaluhou.“ Stařec mu velmi moudře odpověděl: „Tím, že jsi zavrhl své tělo a jednal s ním jako s cizím, jsi zavrhl pohostinnost,“ neboť ses stal tak špinavým, zapáchajícím a odporným, že se k tobě nikdo nebude chtít přiblížit. Jiný výrok starců říká: „Nevykořeňujeme myšlenky, přemáháme je“ v tom, co je v nich zkaženého. A vynikající Poimén řekl tato skvělá slova: „Nikdo nás neučil, abychom zabíjeli tělo, ale jeho vášně,“ v tom, co je v nich přebujelého a zavrženíhodného.

Tímto způsobem se askeze stává spíše příznivá než záporná. Postíme-li se přiměřeným způsobem podle svých sil, pijeme-li málo vína, brzy vstáváme a

někdy bdíme v noci, jestliže v zimě topíme jen v rozumné míře a občas snášíme chlad, je to v prvním stadiu a v zásadě pro to, abychom nebyli otroky svých potřeb jídla, spánku, tepla, abychom své tělo naučili snášet více, abychom dovedli „být syti i hladoví, mít nadbytek i nedostatek“, abychom „dovedli trpět nouzi i mít hojnost“. Snažíme-li se žít skromně, zapomínat na sebe pro druhé, jsme-li poslušní, je to i proto, abychom svou duší učinili poddajnější a svobodnější tváří v tvář proměnám lidského údělu, různosti lidských prostředí a drsných povah, se kterými se v nich někdy střetáme, abychom se zlepšovali osobně, ale také ozdravili prostředí samotné. K lepšímu pochopení křesťanské askeze si stačí připomenout, jak byla v Egyptě chápána výchova k moudrosti. Obecně se pokládalo za nemožné vychovat dobré úředníky, aniž by se naučili ovládat své sklony k pití a jídlu, vyhýbat se milostným avantýrám, zachovávat nejen vážnost, ale i spravedlnost a srdečnost. Byli připravováni na to, aby měli blahodárný vliv ve společnosti, do níž náleželi. Přísnou askezí se měla zvýšit jejich fyzická, intelektuální i morální kapacita a nebyli kvůli tomu ušetřeni ani ran. Jeden egyptský úředník připomněl svému starému učiteli: „Ty jsi mě tloukl do zad a tvé učení (tak) pronikalo do mých uší.“ Vychovatelské metody neoplyvaly šetrností.../pokr./

+++

Rok 1838: český fyziolog Jan Evangelista Purkyně s překvapením zjišťuje, že alkoholické nápoje jsou v podstatě výkaly kvasinek.

+++

MÍRA ASKEZE

Otcové, tak uvážliví, opatrní a důmyslní ve vedení duší, byli také velice rozvážní při pořádání svého asketického programu. Na počátku mých studií arménských sbírek výroků starců mi kanovník Draguet, jenž mi tuto práci svěřil, řekl, že podle něj se veškerá spiritualita pouštních otců řídí myšlenkou otec Poiména: „Vše, co přesahuje míru, pochází od démonů,“ což je výrok snadno srovnatelný se zásadou „ničeho příliš“ pohanských filosofů. V této věci panuje o pouštních otcích tolik předsudků, které je nutno vyvracet, neboť často narážíme na tendence propůjčovat jim asketické výstřednosti, kterých se ve skutečnosti nedopouštěli ani ti nejmoudřejší, ani ti nejsvatější. Například mnich Senut, postava výstřední a vehementní, představuje určitý odklon od autentické tradice otců pouště, proto není v arménských knihách otců nikde uveden.

Strohost života pouštních otců se mimo jiné vysvětluje tím, že v době, kdy byla lékařská věda v plenkách a hygiena nedostačující, byli jedinci s křehkým zdravím záhy skoseni smrtí, takže přežívali jen silní jedinci schopní snášet bez obtíží takové umrtvování těla, na které dnes už nedokážeme ani pomyslet. Toto zdůvodnění má svou logiku, navíc je třeba poznamenat, chceme-li posuzovat askezi egyptských poustevníků objektivně, že většina z nich pocházela z výjimečně chudých poměrů a že byli zvyklí na velice tvrdý život, který byl někdy tvrdší než ten, jež našli později na poušti. Jeden z nich se Arseniovi bez problémů přiznal, že kdysi býval pastýřem, spal na holé zemi pod širým nebem, jedl suchý chléb a čas od času kousek ryby, vodu pil z Nilu. Řekl, že přišel „z mnohých útrap do velkého odpočinku“, a byl vděčný, že má to, co neměl nikdy jisté: celou, lůžko, nezbytný pokrm a čistou vodu.

Antonín bez rozpaků prohlašoval, že mnozí lidé jsou i přes mnohá odříkání vzdálení od Boha jednoduše proto, že jim chybí schopnost rozlišovat. Jiný Stařec říkal totéž: „Je mnoho těch, kteří se vyčerpávají v odříkání, nicméně z něho vycházejí hluší a prázdní, protože jim chybí soudnost.“

Poimén odrazoval od přílišné askeze a litoval, že se touto cestou jako mladý mnich sám vydal: jedl jen jednou za dva dny, dokonce jednou za čtyři a někdy ještě méně, i jednou za týden. Říkal, že rozumnější je jíst jednou denně, ale málo: stačí se vyhnout přesycenosti.

Arsenius napsal: „Jestliže tě démoni lákají k dlouhému půstu, neposlouchej je, posti se jeden den a večer se trochu najez. Ale jestliže je posloucháš a postíš se více dní, nebudeš nad nimi moci zvítězit a zeslábneš. Pohled' na loď. Mají-li příliš těžký náklad, potopí se do moře, mají-li náklad příliš lehký, větry si s nimi pohrávají. Pokud je náklad přiměřený, moře je nepohlí a větry neodvanou. Veď svou duši a tělo vyváženě a neoslabuj je příliš těžkým umrtvováním, neboť bys nebyl schopen přiměřeného půstu.“

Další výrok z arménských sbírek předkládá tento asketický program: „Každý den v hodině nóny se mírně najez a napij, mluv s mírou, modli se, zpívej žalmy, bdí,... měj slitování s vdovami a sirotky. Tři ctnosti převyšují všechny

ostatní: milosrdenství, modlitba a půst. Milosrdenství je nadřazené modlitbě, modlitba půstu...“

Otcové věděli, že když příliš usilujeme o zkrocení těla a zbavujeme ho toho, co nezbytně potřebuje, tlačíme ho k tomu, že se postaví proti nám: „Je-li tvé tělo nemocné, poskytni mu, co potřebuje, a živ ho. Jestliže uděláš tu hloupost, že ho budeš (příliš) trápit, bude na tobě nakonec žádat (drahou) stravu, kterou mu nebudeš moci dopřát, a bude ti na obtíž.“ Není rozumné zatěžovat lidi strádáním, které bude mít za následek užívání léků, nekonečné návštěvy u lékaře, nákladné pobyty v nemocnici. Otcové si především uvědomovali, že přehnané umrtvování těla může bránit v povýšení duše, zapříčinit její pád - připraví-li mnicha o tělesnou rovnováhu, dá větší prostor pokušení, místo aby je zmenšovalo. Jeden výrok říká, že Bůh „si nelibuje v úsilí plném troufalosti“. Velkorysé, ale přiměřené umrtvování těla přizpůsobené silám každého a správná míra modlitby jsou projevem pokory těch, kdo vědí, že nemohou ničeho dosáhnout bez milosti Boží: „Není to díky tvému úsilí a namáhání, že můžeš být osvobozen od myšlenek, nýbrž díky Božímu milosrdenství.“

Poslední pojednání arménských starců přináší k tomuto problému Pachomiovo svědectví. Když ještě žil sám ve sluji, zjevil se mu anděl. Vyzval ho, aby se připojil k poustevníkům ve společenství a žil s nimi. Anděl mu dal tyto příkazy: „Každého nakrmíš a napojíš podle jeho potřeb a každému dáš práci podle jeho sil. Nebudeš bránit v půstu (těm, kteří ho budou vyžadovat a budou ho schopni), ani v jídle (těm, kteří ho upřednostní a kterým je určeno). Den strávíš tím, že se postaráš o jejich du-chovní výchovu, budeš dbát na to, aby se rádi modlili. Pro nejstarší necháš postavit obydlí, kde budou žít po třech, a budeš je živit tak, aby měli vše nutné..“

RADOST

Pochopitelně že za takových podmínek nemohla spiritualita otců poustě stát jen na jakémsi potlačování pudů, jak dnes někteří tvrdí. Dva mniši, schválení lítostí krátce poté, co opustili mnišský život a nežili mezi lidmi příkladně, přišli spontánně vyznat své chyby Otcům a žádali, aby jim bylo uděleno pokání. Oba dostali totéž - rok na samotce, avšak na konci tohoto pokání byl jeden mnich pobledlý a vypadal vyčerpaně, druhý naopak kypěl zdravím. Ptali se jich, jaké myšlenky se jim honily hlavou během jejich odloučení od světa. První odpověděl: „Přemýšlel jsem o hříších, které jsem spáchal, a o utrpeních, které mi působí, proto tak zchradlo mé tělo a kosti.“ Druhý řekl: „Děkoval jsem Bohu, který mě zbavil hanebnosti a věčného zatracení, aby mě přivedl zpátky na tuto andělskou cestu. Myslel jsem na Boha a byl jsem plný radosti.“ Otcové řekli: „Obě formy pokání jsou dobré, neboť je dobré litovat svých hříchů, ale radovat se ze zřeknutí se světa a hříchu je ještě lepší.“ (Dom Louis Leloir OSB, Poušť a společenství)

+++

Brněnská akademie duchovního života ctih.Patrika Kužely

KRÁLOVSKÁ JÍZDA /pokr./

Mlčení - strašné mlčení! Až pojednou CVAK! VRZ!

Otevírají se dveře.

Návštěva v hovorně! – Hlásí stráž.

S jakousi tajemnou předtuchou následuje dozorce do hovorny, kde se zvědavě rozhlíží.

Hyacinte? – Doléhá k němu hlas, který zní v tom strašně dlouhém a odmlčení se světa a neproniknutelně temné noci, která na něj tak neočekávaně dolehla, jako zhmotněný hlas měsíčního svitu.

Vrávoravě se obrací za tím hlasem, jako by utřil ránu.

To jsem já, Hyacinte. Přece z olomouckého filosofického kroužku.

Srdce mu v hrudi poskočí jako po dávce strofantinu a všechno štěstí, které v něm vzplane, aby se vzápětí rozhořelo hučícím plamenem.

Ano, je to ta dívinka, která kolem něho už tak dlouho pobíhá a zdá se, že mu tahá každé slovo z úst, kdykoli zahovoří o Aristotelovi a o svatém Tomáši. Dobře zná ten její přílnavý kukuč, takový zamžený pohled, když něžní zrak, sotva se na něj podívá. Tak s výrazem člověka zasaženého pytlíkem s pískem sleduje tu, která už odedávna vyhlíží v otci Hyacintovi svého favorita.

Ostatně brýle akademické celebrity se v každém setkání při akademických týdnech tvrdošíjně domáhají její pozornosti. A ona pokaždé pocituje, jak se jí ony brýle zakousávají do duše jako leptavá kyselina. Její mramorovou tvář rámovanou kudrnami ihned brázdí rychlý, krátký záblesk úsměvu. Navzdory skutečnosti, že se její rozum každým svým důvodem vysmívá nesmyslnosti takové představy, napadá ji, že se snad setkává s výhledovým nápadníkem. Takový nápad ji zastihuje v okamžiku, když vzhledne a spatří obrýlenou tvář velkého filosofa. Podivuje, že by jeho oči velkého filosofa za skleněnými

výplněmi obrouček mohly ihned zjihnout, a taky že ne. Vyhlížejí jako ústřice v akváriu.

Vděčná alespoň za chvilkový zájem upoutat její pozornost během přednášek, zajímne se na způsob skomírající labutě. Chvíli ještě těžce lapá po dechu a dívá se na něj nevěřícíma očima. Chová se dost podivně, a kdyby ji Edgar Allan Poe zasadil do své *Jámy a kyvadla*, zapadla by tam jako kolečko do hodin. Tváří se, jako by zdrceně čekala, že na ni každou dopadne gilotina.

Není vám něco, sestřičko? - Ptá se starostlivý hlas filosofa terciářky.

Místo odpovědi k němu doléhá tlumené zasténání, doprovázené pohledem, jehož výraz poněkud připomínal samici moroně indického z čeledi kapustňáků z řádu ochechulí. Zatímco filosof dál šneruje a sukuje svůj jazyk, vděčná posluchačka se odmlčuje až do dnešního dne, kdy se před ním zjevuje s balíkem buchet.

To jsi ty? – Vydechne nevěřičně a zavrtí se nevěřičně jako Šípková Růženka přicházející po stoletém spánku k vědomí. Rázem se probouzí k životu jako mužská Galatea - socha ženy, kterou vytesal ze slonoviny Pygmalion.

Je to dívka střední postavy, štíhlá a rovná, a celá její bytost, veselý úsměv a mužně sportovní postavička přispívají k celkovému dojmu dobrodružné podnikavosti. Přichází tam, kam čert nemůže, takže ji tam nastrčí s pohotovostí Luftschtutzu.

Hledí na Podoláka zamženýma očima, které se teď poněkud vypoulí s ohledem na celou tu stísněnou atmosféru hovorny Kounicových kolejí, kam zdálky doléhají salvy z pušek, právě vypálené, ovšem nikoli k oslavným účelům. Svaly ve tváři se jí úzkostlivě náhle stahují. Při pohledu na ni byste usoudili, že na tuto hlavu dolehlo veškeré soužení světa. Hledí na něj jakoby pohlížela do nepřítomna, očima, jež se lesknou a jako by byly připraveny zvlhnout, což ho náramně znepokojuje.

Každopádně na ni vytřeští oči, aby ji přivítal, jako ztroskotanec vidí na obzoru bílou plachtu. Od chvíle rozeslání dopisů na všechny strany měl víc než dost času přemýšlet o své situaci. Ačkoli tu v hovorně je dost vytopeno, mrazí ho pomyšlení, co ho čeká.

Ano. – Vydechne dívka zajíkávě s rozšířenýma očima a pootevřenými ústy, jako by se do něj skoro vpíjela. Měkký úsměv na jejích rtech však prozrazuje, že si s oblibou staví příjemné vzdušné zámky. Pak však na chvíli zvážní a říká:

Víš, Hyacinte, můj hlas nic neznamená, abych se tady za tebe zaručovala, ale nesu tady aspoň balíček něčeho k jídlu na přilepšenou. - Tak mluví dominikánská terciářka s očima přibíťma k jejímu milovanému učiteli filosofie. Jediná duše, která mu zůstává nablízku i v této jeho nejtěžší životní situaci a nosí mu buchty.

A je příslibem něčeho úžasnějšího, jak vzpomíná otec Hyacint. Těžko by kdo uvěřil, jakou báječnou svičkovou dovede tahle ženská uvařit. Jak se úžasně rozplývá na jazyku, když se k nim váže chuť servírovaných brusinek. Jednomu

by to zlomilo srdce!

Tahle dívka, jinak vždy s oním drobným nádechem rozpustilosti, který by přesvědčil i postaršího vdovce, že v tomto vyschlém pařezu ještě dřímá nějaká míza. Pojednou se mu zazdá, že tahle dívka představuje po tom jeho rozdrčení tíživými okolnostmi jedinou možnou alternativu. Copak to není ona, která má odedávna na jeho přednáškách v očích výraz, s jakým se zasmušilá princezna vydaná na pospas sedmihlavému drakovi dívá na udatného rytíře Honzu, když si zase skasá rukávy a odvrací se od zabitě sedmihlavé stvůry? Je to výraz hlubokého a poníženého koření, na který by se dalo odpovědět způsobem prince z pohádky o Sněhurce.

Bratry zapomínaný ztracenec si povzdechne: Pro tu jedinou ztracenku bych vyl jako šakal!

Pak ho rázem zaplavuje posilující vlna rozhodnosti. Trudomyslnost zatroubí na ústup. Před chvílí byste ho byli považovali za mrtvolu, která pár dní odpočívala ve Svatce. Po tom zdrcujícím průniku podsvětím nacistického vězení na něj působí pohled na dívku jako houkání záchranné služby na zraněného. Najednou se celý tetelí vzrušením. Jako by mu spadly šupiny z očí, vidí teď jasně, kde po celá léta chodil se zavřenýma očima. Třebaže pro tuhle dušičku dávno chová něžné city, teď mu dochází, že jí to vlastně nikdy nevyjevil. A v takové situaci může mluvené slovo docela klidně všechno změnit.

Paže mudrujícího nešťastníka vystřelují ke stropu kobky, jakoby volaly nebesa, aby uvedla věci do pořádku. Zmateně vyráží: To je – to není –

Vypadá to však i tak, že z úleku a zmatku hajluje jako popletený semafor. V jeho nitru se odehrává mocný převrat, který se navenek projevuje pokleslou čelistí a vyvalenýma očima, v nichž se zračí hrůza. Zdá se, že mu mluvený projev činí značné obtíže. Teprve mnohem později začíná naplno využívat vymoženosti, kterou odkázali Slovanům svatí Cyril s Metodějem.

Rázem pociťuje cosi jako nedůvěřivou posvátnou bázeň. Je to pocit, jaký člověk mívá, když vidí, že se kolem něj dějí zázraky. Sotva se mu chtělo uvěřit, že by se věci mohly vyvíjet tak snadno, jak se podle všeho vyvíjejí. . .

Temné síly ho však najednou strhávají pryč z této narůžovělé perspektivy a zbavují ho omamných vidin, aby ho uvrhly zpátky do zatuchlé kobky. Byl to sen, anebo skutečnost?

CVAK! RACH! Podolak! Zu Verhör!

Vstává se jako by byl natahovací na péro a pohybuje se strojovou rázností. Už svou bledostí se však prozrazuje. Kolik nocí už tady skoro nezamhouřil oči! Málo věci brání víc spánku než náhlé zhroucení všech nadějí a snů v době před ulehnutím. Vstává bez naděje na další spánek v hodině, kdy se čilý datel v nedalekém Wilsonově lesíku pouští vyklepáváním kůry stromů do hledání červů.

V kanceláři se před ním vynořuje něco, co předčí jeho očekávání. Když člověk spatří něco takového, zamžiká očima, což také dosvědčuje otec Hyacint. Dá se říct, že na něj poněkud sedá mlha, anebo ho obestírají mrákoty. Když se to zvedá a jemu se podaří pohlédnout na ten zjev déle, zalapá po dechu. Ze všech odporných obrazů, na které si vzpomíná, tenhle naprosto jasně a s přehledem vítězí.

Zdá se, že tu stojí proti sobě dva protichůdné světy – jeden znamená všechno, kdežto druhý zhoľa nic. Na obou stranách však vzniká strašně nepříznivý dojem. Otec Podolák si prohlíží zvětřalou tvář ozdobenou drobným hitlerovským knírkem a usuzuje, že tento povýšenec se nejen nepodobá vznešenému wagnerovskému hrdinovi, jak si ho představuje celá plejáda fanatiků velkoněmeckého snu, nýbrž že je snad nejhorší ze všech vředů na tváři země, jakých už zná víc než dost. Shlíží na celé své okolí jako by sám Hospodin zástupů z nadoblačného sloupu. Výraz gestapáka, toť výraz kmenového božstva, jež odhaduje zápalnou oběť jako nedostačující.

Pohledem se zahryzne do vlasů té domnělé plavovlasé bestie, o níž patrně snil už Friedrich Nietzsche, a sjíždí až k vojenským botám. Utvrzuje se tak v názoru, že si počíná správně ve svém očekávání, že to je bezpochyby otrapa, jenž mu hodlá otrávit život, a rovněž i bezcenný vzorek zmateného pitomce, protože obě tyto stránky jeho osobnosti mu jsou na první pohled patrné.

Nad rudým sukнем potažené stěně za pracím stolem s úřední veličinou a nejrůznějšími těmi novopohanskými zakrouceninami buší do očí hrdý nápis

WILLEN UND STÄRKE

S pocitem smutku shledává, že je to zrovna to, co se mu právě nedostává. Na tváři dominikána, jinak příjemných rysů, by vnímavý pozorovatel snadno postřehl víc než dost poplašený, nejistý výraz, asi jako se tvářil svatý Antonín těsně před dolehnutím pokušení.

Hrrmmm! – Ozývá se zpoza mohutného psacího stolu jako blížící se bouře.

Postava dost vysoká, vyzáblá, šlachovitá, která podivně vyčnívá ze své uniformy, jako by se sama prozrazovala – dovčerejška jsem se věnoval po tatíkoví příštípkařství, ale nyní tady buduji novou Evropu. Odlepil se od ševcovského popu, aby se vyšvihl k výšinám, ale nedosahuje dál než k výšce komína od krematoria. Tvář má pahorkatou a ruce uzlovité, pleť zarudlou a krk o několik palců delší, než by se slušelo, kdyby se chtěl ucházet o cenu v soutěži mužné krásy.

Tváří se jako ten, jemuž svět dluží za mnoho, přemnoho, ale odmítá si to připustit, ke škodě ctilodného povýšence, ale ještě k větší škodě světa, který si to jednoho dne bude muset přiznat, ale pak už nejspíš bude pro svět pozdě.

Chování tohoto muže, který se právě jepicovitě vynořuje z oblaku hospodského kouře, se vyznačuje oním těžko popsatelem, leč zcela nezaměnitelným rysem, charakteristickým pro všechny věřitele. Z žulově

neprostopupně tváře chladně probleskuje ledově nelítostný pohled zvířecky dravých očí, tajený pod párem optických sklíček.

Je natolik uchvácen svým velkoněmeckým posláním, že se mu docela vytrácí ze zřetelce rozdíl mezi tím, co je objektivní a co vnitřní dojem.

Za hovoru se snaží počínat si s chlapáckou neomaleností, protože jinak má bezvýrazný hlas a tupý pohled. Na začátku každé věty, ale také během vět významně zamrčí, jako by s tím chtěl dodávat sebedůvěry

Je známo, že Kounicovy koleje v Brně jsou solidně postavené, bez nějakých sklonů kymáčet se v základech, ale otec Hyacint právě nabývá dojem, že se stavba před jeho očima začíná chovat jako břišní stěna orientální tanečnice. Tentýž nekoordinovaně třaslavý pohyb. Zdá se mu, jako by s každým zamrčením zachytil přímý úder na solar.

Od počátku Podolákovy akademické dráhy se o něm tvrdí, že by dokázal pouhým kecáním vymámit tele z jalové krávy, ale teď mu vyřídilka vypovídá služby.

Zdá se, že se celá budova před jeho strhanými zraky šíleně nepochopitelně dává do tance zvaného maděra, k němuž se uchyluje strýček Nimra po výhodném nákupu šimla. Zatím se jeden obličej se stahuje v záchvatu zoufalství a údy se chvějí.

Co chvíli si svírá spánky v dlaních, jako by chtěl zabránit rozskočení své hlavy vpůli na způsob formy ze syntetické pryskyřice, a z těch míst vycházejí slabé sténání. Z jeho rtů vychází zabublání, jako když se topí zdatný plavec. V hrůze hledí na uniformovaného démona pomsty. V takovém případě se může cítit dost špatně, jako by ho mezek udeřil kopytem do žaludku, a v očích se mu zatmí.

Jenže co to? Zdá se, že věci nabírají úplně jiný směr. Vyšetřovatel podle všeho není žádný sekerář. Brzy měkne jako buttermilk, a pak se rozplývá a najednou mluví, jako když medu ukrajuje. Zrovna jako by v něm jeden slyšel šplouchat mléko lidské laskavosti.

Naneštěstí je to ale až poté, co otec Podolák docela zhadrovatí.

Je mi potěšením rozmlouvat s někým, vašich intelektuálních kvalit. – Pochlebuje uniformovaný mozek duchovnímu.

Brada klesá otci Hyacintovi jako zvadlá lilie a z ochablých úst se dere:

Júúúú ! - Citoslovce prozrazující silnou vášnivou nálož.

Tak co, Herr Podolák, rozmyslel jste si to, nebo ne? Chcete doprovázet Franze Kuzelu jako jeho příznivec a tím i odpůrce říše ke konečnému řešení do Auschwitz, anebo se hodláte zachránit?

Zachránit se, ale jak?

Musíme vidět nějaký doklad vaší důvěry. Dejte se k nám! Říše potřebuje vzdělané lidi. Podívejte se, jací jsou to lidi v té katolické církvi. Nikdo vám v těžké situaci nepodá ani prst. Olomoucký arcibiskup, váš dominikánský provinciál, zkrátka nikdo z těch, kdo mohou pomoci, se vás nedotkne, jako byste

byl pravivý pes. Horší než pravivý pes! Chovají se zbaběle jako každý katolík!

Otci Podolákovi se v hlavě míchá hotový guláš:

Jenže logika jasně říká: když se za mne někdo z církve postaví, copak ho potom gestapo nezadrží jako dalšího příznivce nepřátel říše? Musel by být blázen, kdyby se někdo vydal takovému nebezpečí, aby se mne šel veřejně zastávat před nacistickým úřadem. A tak to půjde dál, dokud ještě někdo v církvi zbude. Jenže kde se zastaví tahle řetězová reakce zla? Kdo se pokusí přervat tento řetěz nacistické likvidace křesťanů?

Zatímco se jeho hlavou divoce honí nápady, stupňuje se jakési nabubřelé přelévání vnitřních šťáv a plynů v temné postavě, takže se zprvu mírně ošije, pak se zavlní, nato jí zacuká u koutků úst, poté celým hrudním košem projedou jakési vibrace, načež propuká v smích.

Cha-cha-chááá!

Existuje druh krátkého, ostrého hořkého smíchu, který zní jako výkřik bolesti a neprospívá ani člověku ani zvířeti.

No tohle! Podařený ptáček! Dejte pokoj s tou církví! - Ulevuje si postava, když se jí poněkud vyrovnává napětí vnitřních šťáv a plynů.

V takové církvi chcete dál trčet? A co vám radí vaše aristotelská logika, s jakou jste dosáhl doktorátu na univerzitě svatého Tomáše v Římě. Jak vidíte, máme o vás podrobné a přesné informace. Vystupte z toho katolického schweinerei! To samo už bude pro nás dokladem loyality vůči říši.

Tak dobrá, vydechne rezignovaně otec Hyacint, i když ví, že to vlastně znamená konec jeho existence a působnosti v církvi.

Jawohl! To je slovo do pranice! – A kam se podějete?

Hm – možná - snad se uchytím - třeba u jedné olomoucké terciářky. Ta jediná mi v těžké chvíli nabízí pomoc. A jinak - půjdu někam – kam mě nohy ponosou.

Nemyslete si, že nás oklamete, Herr Podolák. Gestapo má oči všude. Budeme vás dobře sledovat. A při sebemenším náznaku, že to nemyslíte vážně, vás můžeme znovu zatknout.

Zanedlouho poté si otec Hyacint namlouvá: Hm - jakživ jsem nepoznal milejšího chlápka, než je tenhle Němčour. Učiněné dobrotisko. Fakt je, že není Němec jako Němec. Nakonec mě po propuštění ještě familiérně pozve k sobě domů, abych okusil, co sám uvaří:

Víte, Herr Podolák, že admirál Canaris taky strašně rád kuchtí a taky má rád psy – on má ovšem jenom dakla, prostě – jak se to česky – ano jezevčíka.

Jaké štěstí, že tu není po ruce žádný d'áblův vynález – totiž zrcadlo! Jinak by novopečený přítel říše viděl, že nápadnou podobu s hrdinou ruského románu, debatujícího o prospěšnosti zavraždění několika nejbližších příbuzných ještě předtím, než se oběsí na půdě.

Podolák chápe, že jeho nový přítelíček nemá smysl pro poezii, nemá žádné touhy po tom, co je přesazné. Nikdy neuroní *lacrimae rerum*, nikdy nepláče,

nevěda proč. Naplní-li se jeho oči slzami, můžete vzít jed na to, že buď jedl syrovou cibuli nebo přidal k párku příliš mnoho hořčice.

Kdybyste s ním stáli v noci na mořské břehu a řekli:

Poslouchej! Slyšíš? To zpívají mořské panny v širokých dálkách oceánu. Anebo jsou to smutné žalozpěvy duchů nad bledými mrtvolami, jež stáhl hluboko dolů divoký Maelström?"

Jistě by vás vzal za paži a řekl by:

Tohle, milý brachu, znám. Chytáš rýmu. Půjdeš se mnou. Vím tady o jednom místě za rohem, kde dostaneš kvalitní likér, becherovku - a to tě hned postaví na nohy, než bys řekl švec."

Vždycky ví o nějakém místě za rohem, kde dostanete něco znamenitého k pití. Můžete si být jisti, že kdybyste ho potkali třeba i v pekle (za předpokladu, že by se vám něco takového mohlo přihodit), okamžitě by vás uvítal slovy:

"To jsem rád, brachu, že tě vidím. Znáš pěkné místo hned tamhle naproti, kde čepují opravdu znamenitý mok."

Vyráží do světa s radostným pocitem uvolnění, že ošálil osud. Jenže osud se nedá jen tak snadno přelstít. Z důvodů zcela nevyzpytatelných a jedině jemu pochopitelných je dáno, že bude ode dneška důkladně sledován.

A opravdu. Jeho nitro je brzy zase rozbouřeno. Ovládá ho jediná myšlenka: - divoká lítost, že mohl propadnout tomu strašnému omylu, že se zpronevěřil své zásadě nevěřit ničemu, co vyjde z úst gestapáka. Zpozdile zapomněl, co každý, kdo zná gestapáky, dobře ví, že totiž nic, co tihle vysloví, nesmí být pokládáno za víc než pustý nesmysl. Životním pravidlem všech solidních lidí má být ignorovat naprosto všechno, co nacisté tvrdí.

Brzy bere na sebe podobu harpunovaného vorvaně a rozechvěje se po celé délce obrovitého šedého těla, a pak se rychle zachmuří a jeho výraz natrvalo potemní a zůstává nepohnutý jako moře před bouří.

Srdce jako by mu svírala studená ruka. Najednou si připadá jako svině gadarenská, která dobře zná, co znamená řídit po hlavě ze srázu. Chodí od ničeho k ničemu, jen aby zabil čas. Bloumá ulicemi. Barvy jsou ošumělejší a toulavé kočky se tváří zlověstněji a víc uličnický.

At' jde, kam jde, pořád ho obtěžuje představa, že se za nejbližším rohem vynoří gestapák s náramky připravenými k použití.

Jeho brada, už předtím dost pokleslá, padá ještě o několik čísel. Jeho řeči často mívají tento účinek na posluchače, asi jako po dvojité dávce barbiturátu. Najednou mu zbývá jen schopenhauerovský pesimismus.

Co je to s tebou, Hyacinte? Vypadáš, jako by ti uletěly včely. – Podivuje se dívka, u níž nachází útočiště.

Do hostiny lásky, na níž si pochutnává její srdce, takže každým okamžikem hrozí zhoustnutím do podoby arabské gumy, sípavě doléhá jeho chladný hlas:

Máš před sebou, děvče, vyhaslého člověka, muže, jehož naděje vzala za své.
– A dál sténá dutě jako by mluvil z vodovodního potrubí: - Nemáš někde po ruce náhodou trochu cyankali?

V jeho nové masce převládá nejprve strach, takže sebou cuká při každém náhlém hluku a s úděsnou jasností chápe pocity onoho sekáče Damokla, o němž slychal od svých školních let. Jen oukradkem se k němu občas vplíží naděje. Steží okouší tohoto životního chleba, aby se upevnila jeho sulcovitá páteř.

Ale copak tě to napadá? Počkej, udělám ti svíčkovou. . .

Jenže i svíčková, třeba i vylepšená cumberlandskou omáčkou, mu nyní chutná jako hnědá lepenka, namočená do oleje na šicí stroj, jenže je to poněkud vyšší kvalita hnědé lepenky.

Někdejší radostný výraz meditujícího filosofa, oblažujícího nadšené účastníky akademických týdnů, se mrakovitě kaboní. Oči mu lezou z důlků, jako by chtěly každou chvíli vypadnout a rozkutálet se jako barevné kuličky. Brada mu klesá hluboko mezi ramena. Mít tak pár čísel šedivých vousů, nápadně by se podobal tváři zoufalého Senecy, poté, co si v římské lázni otevřel žíly.

S-s-s-s-, vyrazí ze sebe jako uvolněná sifonová láhev. Ani netuší, jak přesvědčivě předvádí výstižnou imitaci ostré, přehřáté páry, unikající z prasklého potrubí.

Tváří se jako vycpaná sova v přírodovědném kabinetu, která kdysi symbolizovala moudrost. K planoucímu srdci elitního dominikána se pojednou prudce stáčí hadice střízlivého rozumu, až se otřásá jako pokropený kropič ve slavné grotesce bratří Marxových. Následuje pak příkladu šilhavého Bena Turpina a vyskočí z místa do metrové výše. Třebaže se onen oheň v jeho hrudi už dávno sesul v pouhou hromádku žižlavého uhlí, přičiňuje se o to, aby jejich řádové vztahy neklesly pod bod mrazu a nepřešly do tuhého skupenství, nýbrž aby se ubíraly cestou, připomínající osudy vychladlé skopové pečeně.

Sotva se provinciál dozvídá o jeho zasnoubení s olomouckou terciářkou, počíná si nejprve jako býk, do něhož znenadání píchne pikador. Vypadnou mu z rukou brýle a zuřivě zafuní. Z celého jeho zjevu je okamžitě patrné, že neochotně vstřebává velmi drtivou zprávu. Oči jsou ty tam, přesněji řečeno v sloupě, kam jsou vrženy, a v místě, kde bývaly vlasy, se podle všeho zahnízd'ují vrabci. Jeho tvář vypadá, co nejvíc může, jako tvář Jeremiáše, když upadá do prorockého vytržení. Po chvíli však nabývá podoby, jíž připomíná hrocha zambezského, který se právě dozvídá, že jeho láska není opakována hrošicí, k níž chová city hlubší a vřelejší, než jsou city pouhého přátelství. (Pokr.z knihy T.J.Bahounek OP, Královská jízda – Patrik Kužela, Brno 2011)

+++

CHTĚL PROMLUVIT ICE DNI UČITELEK ...

+++

DEVATERO ZPĚVŮ VLADAŘI ZÍTRKŮ Zdeněk Řezníček Sid

DYCHTĚNÍM VĚKŮ VYZDVIŽEN
A HLUBINNÝCH JÍCŇŮ NEPANŠTÍ,
ŽAHADLEM DECHU ČISTÉHO
PEČETĚ HANBY SEJMEŠ SE ZÁVĚTI.
POKOJNÝ ÚSVIT SESTOUPÍ
DO LÍHNĚ ZMATKŮ ROZVRATNÝCH
A SRDCÍM ŽÍZNÍ SEVŘENÝM
OTEVŘE SKRYTÉ ZDROJE.
MLADIČKÝ VĚTRÍK DUŠE OBLAŽÍ,
VAN SLADKÝ JAK ZA ČASŮ NOE
A ROSA VYSNĚNÉHO DĚTSTVÍ
SE NESE Z VÝŠIN ZÁVRATNÝCH

BLESK ZRAKŮ NADDŘÍROZENÝCH,
ŽÍŘIVÝ PLAMEN PRVNÍCH CHERUBŮ,
MRAZIVÝM ŠLEHEM PŘÍSNOSTI
OBRÁTÍ PELEŠ SVĚTA V ZÁHUBU.
DAV ROPOTNÝ A BEZEJMENNÝ,
SMĚŠNÝ V TENATECH NEHYBNOSTI,
POD OSTŘÍ LAČNÉ ŠIROČINY
NA KÁŘE STRACHU TUPĚ VRACHOTÍ.
ZHALENA V PROMĚNLIVÝ ZÁVOJ
DÁVNO PROPADLÝCH STOLETÍ,
TVÁŘ PÝCHY ZAŠKLEBÍ SE
V MASCE POMÍJEJÍCNOTI.

KŘÍK CHÁTRÝ PRODAJNÉ
ATLANTY HŇEVU NEROZTŘÍŠTÍ,
DUNĚNÍ DIES IRAE NAPLNÍ
PROPASTNOST ZÁZRAČNÉHO PŘÍŠTÍ.
V NETEČNÝ BALVAN ZOUFALSTVÍ
A ŠERÉ KOBKY OPUŠTĚNÝCH DNÍ,
KLADIVA NEÚPROSNÝCH VTEŘIN
RÁZ NARÁZ VPAĐNOU ZBĚSILE.
V JEKOTU POLNIC VÍTEZNÝCH
ZTICHNE BĚSNĚNÍ SAULŮ ZAVILÉ,
SVORNÍKY NEBES ZACLOUMÁ
VICHŘICE MARNÝCH ÚPĚNÍ.

HROZIVÝ PALAŠ ZÁKONA
GORDICKÝ UZEL ZVŮLE ROZETNE,
SLOUPOVÍ KNĚŽIŠŤ POHANSKÝCH
ZPŘEVRAČÍ TICHU VELEBNÉ.
PŠENICE SLOVA ZAZÁŘÍ,
KOROUHEV SVĚTLA ZHLTÁ TEMNOTY,
BRATRSKÁ RUKA NAZNAČÍ
VESMÍREM DRÁHU POKOJNOU,
PŘED BRANOU DUCHA ROZDRTÍ
NA PADŘŤ HYDRU LOMOZNOU.
NEVĚSTĚ ROZJÍMÁNÍ UPRAVÍ
ZLATISTÉ LOŽE ŽENICH SAMOTY.

DO HVOZDŮ VYHNANSTVÍ

DAPRSEK TĚCHY SEŠLE DENICE,
DUCH VZKŘÍŠEN ZAJÁSÁ,
VZLÉTNE JAK MLADÁ ORLICE.
KYTARY SKRYTÉ ZAZVUČÍ,
OŽIVNE KRAJ PÍSNĚMI RADOSTNÝMI,
ROZKVEYOU STROMY NA BŘEZÍCH,
KDE ZMUČENI JSME SEDÁVALI,
TOUHAMI KRUTĚ TÍSNĚNI
JSME USEDAVĚ PLAKÁVALI
NAD SIROBAMI DNŮ
SE SMUTKY ČERNÝMI A BEZEDNÝMI.

ŽELEZNÝM PRUTEM POŘÁDKU
UKROTÍŠ ŠELMU LEGENDÁRNÍ,
TVÁ VŮLE K SPRÁVEDLIVOSTI
PODSTATU GLOBU DEVNĚ ZTVÁRNÍ.
VYKOUŘÍŠ ZPUPNÉ BRLOHY
SEBRANKY V SOBĚ TRIUMFUJÍCÍ,
KTERÁ SE V NEVINNOSTI DÍTEK
S KRUTOSTÍ CHLADNOU DOTÁCELA.
SPOUTÁŠ CHIMÉRU VOLNOSTI,
MOROVOU RÁNU ŠILENÉHO TĚLA,
JEŽ V PRACHU SVĚTA VLÁČELA
PŘÍŠERNÉ RONDO SMRTI POKOŘUJÍCÍ.

PŘINDEŠ V HODINU NEZBYTNOU
A OCHROMÍŠ DAV POUHOU PŘÍTOMNOSTÍ,
VLADAŘI Z BOHA, V KVĚTECH LILÍ,
VOJVODO POMAZANÝ, NOSITELI CTNOSTÍ.
ČELÁDKU VZPURNOU SPŘÁDÁŠ,
UTVRDÍŠ PRÁVO ŽEZLEM KRÁLOVSKÝM,
V JÁSOTU ZPĚVŮ HYMNICKÝCH
BĚLOSTNÉ KŘÍŽE VSADÍŠ NA VRCHOLY.
PRAMENY TOUHY ZIMOU POUTANÉ
RAŠENÍM SVITŮ SLAVNĚ ZAHLAHOLÍ,
NEPOKOJ DUŠE MLADISTVÉ
POLASKÁŠ VROUCNĚ DECHEM
OTCOVSKÝM.

KLÍČ VÍRY SRDCÍM ODEVZDÁŠ,

POZDVIHNEŠ Z BLÁTA LÁSKU ZÁŘÍCÍ,
DAVIDE TEXTY PŘEDOBRAZENÝ,
KE STAVBĚ CHRÁMU PILNĚ
SHROMAŽĎUJÍCÍ.
KAMENY CÍRKVE UDEVNÍŠ,
ZLEKANĚ STÁDO VRÁTÍŠ PASTÝŘI,
NADĚJE CHATY POZDRAVÍ,
BÓRAMI NOCI KRUTĚ ZPUSŤOŠENÉ.
LÍBEZNÁ DUHA SMÍŘENÍ
SE NAD PROPASTMI ŽALU SKLENE,
NA ŽERDÍCH PAPRSKUJÍCÍCH
PONESOU ÚSMĚV NEBES RYTÍŘI.

Z HOREBU DÁVNÝCH OČEKÁVÁNÍ,
NA POKYN PÁNA SEJDEŠ DO ÚDOLÍ,
PRAMENY PÍSNÍ UVOLNÍŠ
Z MLČENÍ HOR MYSTICKOU HOLÍ.
ZA PLUHEM ORÁČ VYKROČÍ,
NA LÍCÍCH DĚV ZAHOŘÍ RADOST LÉTA
A DUŠE TOUHOU PRAHNOUCÍ
UCÍTÍ ROZKOŠ ZTRACENÉHO RÁJE.
SLAST NĚHY DOMOV ZAPLAVÍ,
ŽÍR POŽEHANÝ LŮNO KRAJE,
ZEM MILOVANOU, ZEMI ZDEPTANOU,
ZULÍBÁ TÍŠE MILOST PARAKLETA.

+++

ZATÍM SE VÁM STAV POSTUPNĚ ZLEPŠUJE,
OVŠEM KONEČNÝ VÝSLEDEK OPERACE ZJISTÍME AŽ P O P I T V Ě

+++